gemeente Gemert-Bakel

Groennorm 2.0

29 oktober 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Waarom een nieuwe groennorm? 3
1.2 Doel van Groennorm 2.0 4
1.3 Onderliggend beleid 4
1.4 Leeswijzer 5
2. Van evaluatie naar Groennorm 2.0 6
2.1 Evaluatie 6
2.2 Groennorm 2.0 6
3. Werkwijze Groennorm 2.0 8
3.1 Stap 1: Bepaal of de Groennorm 2.0 van toepassing is 9
3.2 Stap 2: Bepaal de Groennorm 2.0 10
3.3 Stap 3: Bepaal de groenwaardering 11
3.4 Stap 4: Voldaan aan Groennorm 2.0? 16
3.5 (Stap 5:) Storting Groenfonds 17
4. Begrippen en definities 19
5. Rekentool Groennorm 2.0 22

1. Inleiding

In dit document wordt de nieuwe groennorm (2024) beschreven, genaamd Groennorm 2.0. De Groennorm 2.0 is het toetsingskader voor realisatie van groen bij in- en uitbreidingsinitiatieven voor woningen en appartementen (wooneenheden) in de gemeente Gemert-Bakel. Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Dit verlangt een ander afwegingskader. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Om een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor alle inwoners te creëren heeft de gemeente voorliggende Groennorm 2.0 vastgesteld. Deze norm ondersteunt de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van gezondheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De Groennorm 2.0, ook te zien als groennorm fysieke leefomgeving onder de Omgevingswet, draagt bij aan de leefbaarheid van Gemert-Bakel door de verplichte aanleg van een bepaalde hoeveelheid permanent openbaar toegankelijk groen bij woningbouwprojecten.

1.1 Waarom een nieuwe groennorm?

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met de komst van deze wet wordt er een andere en bredere afweging gemaakt dan voorheen. Het uitgangspunt is niet langer alleen een goede ruimtelijke ordening. De gehele fysieke leefomgeving staat centraal met aandacht voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De groennorm speelt hierbij een belangrijke rol door een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van die fysieke leefomgeving.

Groen is immers cruciaal voor een gezonde leefomgeving en levert waarde op meerdere manieren (Afbeelding 1). Contact met de natuur bevordert geluk en vermindert stress. Daarnaast stimuleert groen vitaliteit en bevordert het ontmoetingen tussen mensen. Groen speelt ook een essentiële rol in het mitigeren van de gevolgen van klimaatverandering. Zo kan groen worden ingezet om hitte te verminderen, droogte tegen te gaan en wateroverlast te beheersen. Bovendien draagt groen bij aan biodiversiteit, luchtkwaliteit en biedt het leefruimte voor diverse plant- en diersoorten.
Kortom, een groene omgeving is niet alleen belangrijk voor ons welzijn, maar ook voor een veerkrachtig en duurzaam ecosysteem.

De gemeente vindt het belangrijk dat haar inwoners in een omgeving kunnen wonen en werken die bijdraagt aan de gezondheid. Het blijkt dat er meer gewandeld en buiten gespeeld wordt als er voldoende groen in de buurt is. Daarnaast heeft onderzoek aangetoond dat een groene leefomgeving een positief effect heeft op de geestelijke gezondheid van mensen. Tot slot levert meer groen in de buurt een schonere lucht op.

Daarnaast kan groen bijdragen aan het toekomstbestendig en klimaatrobuust maken van woonwijken. Het klimaat en daarmee het weer wordt extremer. Enerzijds hebben we te maken met steeds langere perioden met extreem hoge temperaturen en anderzijds worden deze perioden weer opgevolgd door perioden met langdurige en extremere regenval. De perioden met hoge tempraturen leveren hittestress op, met gezondheidsproblemen en oversterfte voor de mens en schade aan de natuur tot gevolg.

Extreme regenval kan leiden tot wateroverlast. Het groen in de wijk verlaagt het effect van deze extreme weersverschijnselen. Groen in de wijk heeft een verkoelend effect op de omgeving. Daarnaast heeft groen een waterbufferend effect.

Tot slot draagt vergroening bij aan het verbinden van groenblauwe structuren en het verhogen van biodiversiteit. Een goede biodiversiteit zorgt voor een balans tussen soorten. Hoe meer diversiteit in soorten hoe meer evenwicht en veerkracht, aangezien het herstelvermogen van een systeem groter is als er meer soorten aanwezig zijn. Hierdoor ontstaat toekomstbestendig, klimaatrobuust stadsgroen volgens principe 2 van het Groenstructuur- en Beleidsplan van onze gemeente: Bodem, water en biodiversiteit zijn sturend bij de ontwikkeling en beheer van ons groen.

Afbeelding 1. De Waarde van Groen. Bron: De Natuurverdubbelaars, 2020.

1.2 Doel van Groennorm 2.0

Het doel van de Groennorm 2.0 is om de kwaliteit van de leefomgeving te verhogen door het stimuleren van de gezonde leefomstandigheden, klimaatrobuustheid en bevorderen van de biodiversiteit. Niet alleen is dan de kwantiteit belangrijk (m^2), maar ook de kwaliteit van het groen dat wordt aangelegd.

Om vergroening te stimuleren houdt de gemeente Gemert-Bakel zich al sinds de jaren ’90 bezig met het ontwikkelen van groenbeleid in de vorm van een groennorm als onderdeel van haar ruimtelijke ordening en stedenbouwkundige plannen. De uitdaging die bij verstedelijking en klimaatverandering komt kijken is het vinden van de balans tussen ‘rode’ (stedelijke) en ‘groen/ blauwe’ (natuur en water) functies. Het toepassen van de Groennorm 2.0 bij woningbouwinitiatieven beschermt de duurzame leefomgeving. De Groennorm 2.0 bepaalt hoeveel vierkante meter groen per toe te voegen zelfstandige wooneenheid aanwezig moet zijn op de projectlocatie en is het toetsingskader voor initiatieven bij in- en uitbreiding voor woningen en appartementen (wooneenheden).

1.3 Onderliggend beleid

In het Groenstructuur- en beleidsplan ‘Gezonde basis voor vitale dorpen en buitengebied’, dat op 5 februari 2024 door de raad is vastgesteld, wordt de visie van de gemeente ten aanzien van het groen gegeven. Als gemeente willen we een prettige, gezonde leefomgeving voor alle inwoners nu én voor de volgende generaties. Dat doen we door samen met inwoners het groen in onze gemeente te versterken tot een waardevol, robuust groen netwerk, waarmee de biodiversiteit wordt vergroot. De belangrijkste waarden van dit beleidsplan zijn gezondheid, natuur, klimaatadaptatie en identiteit. De Groennorm 2.0 draagt bij aan het realiseren van deze waarden.

Het Groenstructuur- en beleidsplan uit 2024, waar de Groennorm 2.0 een uitwerking van is, sluit aan bij de Omgevingsvisie Gemert-Bakel. Het beleidsplan is de verdieping van de pijlers Openbare Ruimte (binnen de bouwsteen Vitale dorpen) en Natuur & Landschap (binnen de bouwsteen Toekomstbestendig buitengebied).

Deze kernwaarden komen ook terug in het collegeakkoord 2022-2026 ‘Samen goed doen’. Naast een belangrijke plek voor de woningbouwversnelling in het akkoord (Bouwsteen 1), wordt ook het herstel van biodiversiteit voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier benoemd (Bouwsteen 9) en het behoud van een leefbaar en levendig buitengebied (Bouwsteen 2).

Hierbij is het belangrijk op te merken dat gemeentelijke normen, waaronder de Groennorm 2.0, los staan van de algemene provinciale en landelijke regelingen die verplichten tot het aanleggen van groen, zoals de 1% regeling voor uitleggebieden. Indien van toepassing moet voor plannen aangetoond worden dat zowel aan de gemeentelijke normen als aan de verplichtingen uit provinciale en/of landelijke regelingen voldaan wordt.

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk gaat in op de totstandkoming van de Groennorm 2.0 aan de hand van de evaluatie van de eerste Groennorm. Aansluitend gaat hoofdstuk 3 dieper in op de praktische toepassing van de Groennorm 2.0. Hier worden de stappen voor de implementatie systematisch doorlopen, met daarbij een nauwkeurige afbakening van de verschillende aspecten van de norm. Hoofdstuk 4 biedt vervolgens een overzicht van de definities die binnen de context van de Groennorm 2.0 van belang zijn, zodat er een helder begrippenkader ontstaat voor de verdere uitleg. Tot slot bevat hoofdstuk 5 een afbeelding van de rekentool die gebruikt wordt voor de kwantitatieve en kwalitatieve toetsing met onderbouwing van de Groennorm 2.0. Deze zal als Excel-bestand op de website beschikbaar worden gesteld.

2. Van evaluatie naar Groennorm 2.0

De eerste Groennorm is als ‘groennorm woongebieden’ omschreven in het beleidsstuk ‘Groenambities & Kaders Bomenbeleid’ van 12 april 2015. In deze eerste omschrijving werd beschreven dat iedereen recht heeft op groen in zijn directe woonomgeving en dat 75 m^2 groen per wooneenheid gewenst is voor elk nieuw woningbouwproject. Deze eerste omschrijving is op 28 februari 2019 in ‘Uitwerking groennorm Gemert-Bakel’ gepresenteerd als eerste uitgewerkte Groennorm voor de gemeente Gemert-Bakel.

2.1

Evaluatie

In 2021 is de Groennorm uit 2019 in opdracht van de raad geëvalueerd met als doel inzicht te krijgen in het gebruik van de eerste Groennorm. Deze resultaten zijn gepresenteerd in ‘Evaluatie Uitwerking groennorm Gemert-Bakel’ uit 2022. Uit de evaluatie kwam naar voren dat de Groennorm qua gebruik nog steeds onduidelijk en voor meerdere interpretaties vatbaar is. Bovendien bleek vooral dat bij bouwinitiatieven waarbij meerdere wooneenheden (meestal appartementen) op een klein projectgebied worden gebouwd, de Groennorm moeilijk haalbaar is. De hoeveelheid aan te leggen groen staat hierbij niet in verhouding tot het projectoppervlak. Dit leidde tot afwijkingen van de Groennorm en stagnatie van de woningbouw. Daarnaast is in de evaluatie voorgesteld kwalitatieve eisen voor groen toe te voegen in de vorm van het minder aantrekkelijk maken van afkoopmogelijkheden, het meetellen van alle soorten verharding en het herzien van de groenwaardering voor bomen, dakgroen en groene gevels.

Eind 2022 heeft de raad, via een amendement van de begroting, gevraagd om de geconstateerde knelpunten van de Groennorm uit 2019, voortkomend uit de evaluatie, voor woningbouwplannen op te lossen. Dit teneinde de woningbouwversnelling te faciliteren met daarbij veel aandacht voor een verbetering van de leefomgeving.

2.2 Groennorm 2.0

Het doel van de Groennorm 2.0 is een consistente norm te hanteren die praktisch toepasbaar is bij alle initiatieven waarbij op een in- of uitbreidingslocatie wooneenheden worden toegevoegd. Ook zijn de definities binnen de Groennorm 2.0 uitgebreid en duidelijk afgebakend. Dit zorgt voor een heldere norm met weinig ruimte voor interpretatie.

Minder uitzonderingen

Het behalen van de Groennorm is met de Groennorm 2.0 bij woningbouwinitiatieven op (kleine) inbreidingslocaties beter haalbaar geworden dankzij twee aanpassingen.
Als eerste is een toetsing met correctie toegevoegd voor initiatieven waarbij bestaande verharding en/of bebouwing wordt gesloopt en/of transformatie plaatsvindt. Deze initiatieven kunnen gebruik maken van een sloopsaldering om een klimaatrobuuste inrichting met minder verstening te stimuleren. Vervolgens zorgt een correctie ervoor dat de vergroening in juiste verhouding tot het oppervlak van het projectgebied staat en hierdoor realistisch blijft.

Als tweede is het waarderen van groen gewijzigd door nog meer te focussen op groen met een verhoogde kwaliteit. Door het aanleggen van groen van hogere kwaliteit, zoals hagen en/of heesters ten opzichte van grasland, kan met inzet van eenzelfde oppervlak een grotere ecologische bijdrage worden behaald. Door een variëteit aan groen met verschillende lagen en structuren te creëren worden de omstandigheden voor biodiversiteit verbeterd. Om deze kwaliteitsverbetering te kunnen stimuleren zijn aan de Groennorm 2.0 nieuwe groensoorten toegevoegd ten opzichte van de eerste Groennorm, waaronder kruiden-/bloemrijk grasland, vaste planten, aan gemeentelijk openbaar gebied grenzende hagen, bomen van de derde orde en groenblauwe structuren (wadi's met natuurlijke oever). Door meer typen groen te waarderen wordt diversiteit en gelaagdheid, en dus kwaliteit, in beplanting gestimuleerd.

Meer kwaliteit

In de Groennorm 2.0 is extra aandacht voor kwaliteitsverbetering van het groenareaal. De kwaliteitsverbetering van groen zorgt namelijk voor een efficiënte en duurzame benadering naar de toekomst. Ten eerste wordt de kwaliteit gestimuleerd door het mogelijk maken van het waarderen van bestaand groen in het projectgebied. Dit was in de eerste Groennorm nog niet mogelijk. Deze waardering ontmoedigt het verwijderen van bestaand groen en het aanleggen van minder kwalitatief nieuw aan te leggen groen. Gezond en reeds bestaand groen heeft immers meer kwaliteit ten opzichte van nieuw groen. Het groen is al ingebed in het huidige ecosysteem en vervult diverse functies, zoals het bieden van voedsel, schuil- en nestelplaatsen, schaduw en verkoeling. Nieuw aangeplant groen heeft aanzienlijke tijd nodig om dezelfde functies in dezelfde mate te kunnen vervullen. Behoud van bestaand groen, mits gezond en klimaatrobuust, is dus van belang voor een kwalitatief groenareaal.

Ten tweede wordt het type groen dat meer kwaliteit toevoegt ook hoger gewaardeerd dan groen dat minder kwaliteit toevoegt. Grasland heeft bijvoorbeeld de laagste waardering, omdat het ten opzichte van ander groen het minst bijdraagt aan het stimuleren van biodiversiteit en het verminderen van hittestress. Wanneer op hetzelfde oppervlak kruiden- en/of bloemrijk grasland of zelfs hagen en heesters worden aangelegd, levert dit meer functies op voor het ecosysteem (zoals ondersteuning voor insecten, vogels en andere dieren). Dit resulteert in een hogere kwaliteit. Door deze aanvullingen wordt het in de Groennorm 2.0 aantrekkelijk om kwalitatieve verbeteringen binnen het initiatief door te voeren.

Kortom, de Groennorm 2.0 stimuleert kwalitatief hoogwaardig groen met variatie, gelaagdheid en betere omstandigheden voor de biodiversiteit. Een storting in het Groenfonds blijft hierbij mogelijk, maar wordt ontmoedigd.

3. Werkwijze Groennorm 2.0

Dit hoofdstuk gaat in op de toepassing van de Groennorm 2.0, welke bestaat uit vier stappen. Voor het berekenen van de Groennorm 2.0 voor een specifiek initiatief is de Rekentool Groennorm 2.0 ingericht als hulpmiddel (zie Hoofdstuk 5). Het stroomschema van de Groennorm 2.0 is weergegeven in Afbeelding 2. De bij het stroomschema behorende stappen worden in de volgende paragrafen toegelicht.

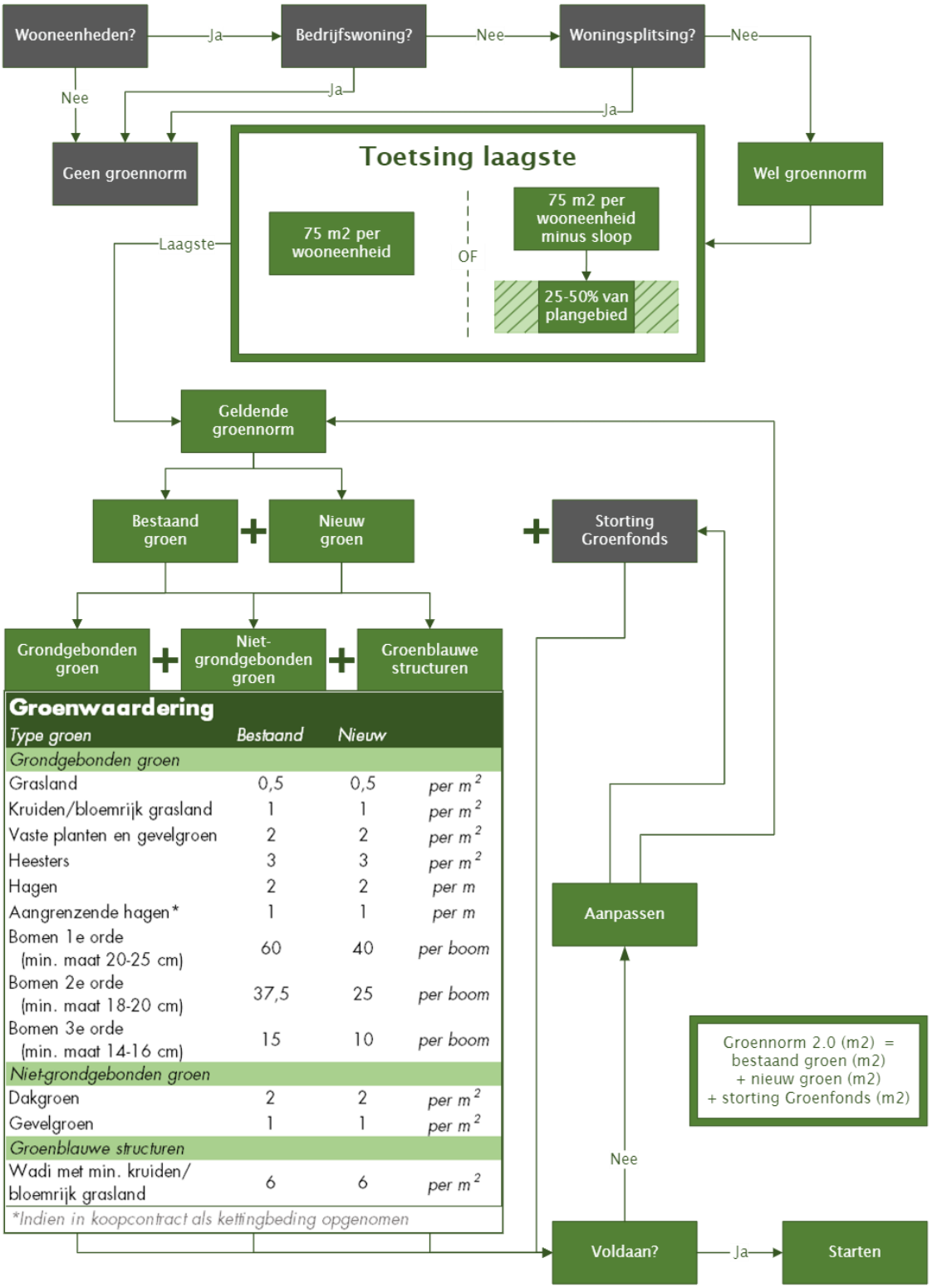

Groenwaardering

Type groen	*Bestaand*	*Nieuw*	
Grondgebonden groen			
Grasland	0,5	0,5	per m^2
Kruiden/bloemrijk grasland	1	1	per m^2
Vaste planten en gevelgroen	2	2	per m^2
Heesters	3	3	per m^2
Hagen	2	2	per m
Aangrenzende hagen*	1	1	per m
Bomen 1e orde (min. maat 20-25 cm)	60	40	per boom
Bomen 2e orde (min. maat 18-20 cm)	37,5	25	per boom
Bomen 3e orde (min. maat 14-16 cm)	15	10	per boom
Niet-grondgebonden groen			
Dakgroen	2	2	per m^2
Gevelgroen	1	1	per m^2
Groenblauwe structuren			
Wadi met min. kruiden/ bloemrijk grasland	6	6	per m^2

**Indien in koopcontract als kettingbeding opgenomen*

Afbeelding 2. Stroomschema Groennorm 2.0 Gemert-Bakel. Schematisch overzicht van het proces en de inhoud van de Groennorm 2.0 voor gemeente Gemert-Bakel. De waardering van groen is in de tabel weergegeven.

3.1 Stap 1: Bepaal of de Groennorm 2.0 van toepassing is

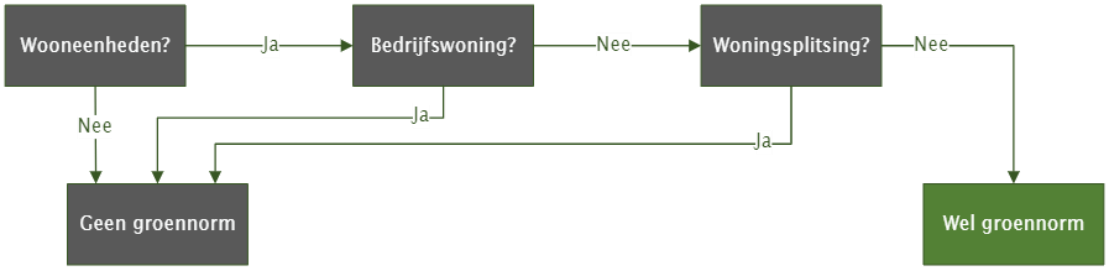

Stap 1.1 Wooneenheden

Het startpunt om te bepalen of de Groennorm 2.0 van toepassing is, is een 'initiatief' tot het toevoegen van een of meerdere 'wooneenheden' op een in- of uitbreidingslocatie. De Groennorm 2.0 is niet van toepassing bij het toevoegen van solitaire wooneenheden in het landelijke gebied/ buitengebied.

Omgevingswet

De Groennorm 2.0 is van toepassing op alle initiatieven gericht op het toevoegen van wooneenheden die zijn ingediend onder het regime van de Omgevingswet waarop nog geen ruimtelijk besluit is genomen op grond waarvan realisatie mogelijk is (Omgevingsvergunning/ wijziging Omgevingsplan). Onder 'initiatief' wordt in de Groennorm 2.0 verstaan: de (aanvraag om een) omgevingsvergunning voor een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA) voor het toevoegen van een of meer wooneenheden. Onder 'initiatief' wordt tevens verstaan een aanvraag tot het wijzigen van het Omgevingsplan voor het toevoegen van een of meer woonheden. Onder 'initiatief' valt niet de (aanvraag om een) een omgevingsvergunning voor het bouwen van een of meer wooneenheden die reeds direct zijn toegestaan volgens het omgevingsplan (ingevolge het limitatief-imperatief stelsel van weigeringsgronden).

Wet ruimtelijke ordening en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

De Groennorm 2.0 is tevens van toepassing op alle initiatieven die zijn ingediend vóór 1 januari 2024 onder het regime van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) waarop nog geen besluit tot vaststelling - verlening is genomen. Onder initiatief valt niet de (aanvraag om een) een omgevingsvergunning voor het toevoegen van een wooneenheid die reeds direct is toegestaan volgens het planologisch regime (artikel 2.1, eerste lid jo artikel 2.10, eerst lid onder c Wabo, (limitatief – imperatief stelsel)) waarbij dus geen gebruik is gemaakt van een binnenplanse of buitenplanse ontheffing.

De Groennorm 2.0 is, met in achtneming van het bovenstaande, van toepassing op zowel in- als uitbreidingsinitiatieven waarbij wooneenheden worden toegevoegd.

Relatie tussen Groennorm 2.0 en Handreiking kwaliteitsverbetering landschap

Indien er sprake is van een initiatief op een uitbreidingslocatie dan dient voor dit plan aangetoond te worden dat zowel aan de Groennorm 2.0 als aan de vereisten uit de Handreiking kwaliteitsverbetering landschap voldaan wordt. Het in het plan opgenomen groen kan, voor zover voldaan wordt aan de vereisten hieraan in de beide regelingen, voor zowel de Groennorm 2.0 als de Handreiking kwaliteitsverbetering landschap meegenomen worden.

Stap 1.2 Bedrijfswoning

De Groennorm 2.0 is niet van toepassing op initiatieven tot het toevoegen van bedrijfswooneenheden op een bedrijven- of industrieterrein~~)~~.

Stap 1.3 Woningsplitsing

De Groennorm 2.0 is niet van toepassing op initiatieven tot woningsplitsing, anders dan transformatie van gebouwen naar een woonbestemming.

3.2 Stap 2: Bepaal de Groennorm 2.0

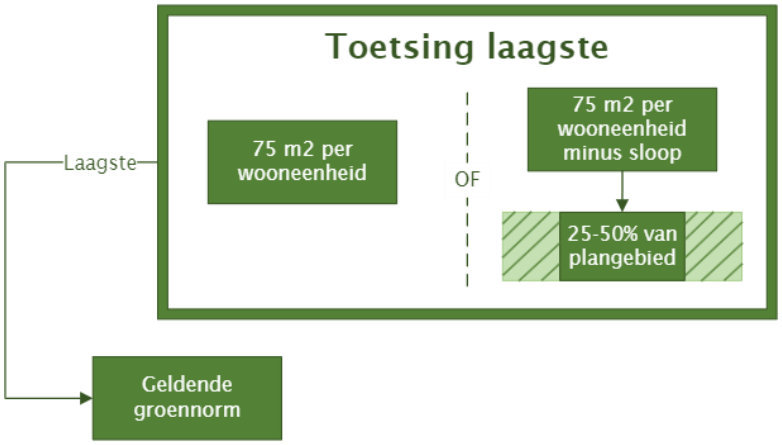

De Groennorm bedraagt 75 m^2 per toe te voegen wooneenheid (***Formule 1***). Deze norm kan worden bijgesteld door het inbrengen van te slopen verharding en/of bebouwing en/of transformatie van gebouw(en) (***Formule 2***). In het geval van het slopen van verharding en/of het slopen van bebouwing en/of het transformeren van een gebouw tot wooneenheden mag deze (grond)oppervlakte aan te slopen verharding en/of bebouwing en/of te transformeren gebouw één op één in mindering worden gebracht op het te realiseren groen van 75 m2 per wooneenheid. De Groennorm 2.0 bedraagt in dat geval minimaal 25% en maximaal 50% van het projectgebied. Het minimum van 25% volgt uit monitoring van de toepassing van de eerste Groennorm uit 2019. Dit minimum is in nagenoeg alle projectgebieden haalbaar gebleken en wordt gehanteerd, zodat in alle gevallen een vergroening plaatsvindt. Het opnemen van een maximum percentage zorgt voor realistische vergroening in relatie tot het initiatief. Voor het vaststellen van de uiteindelijke Groennorm 2.0 voor een concreet initiatief, wordt de laagste uitkomst uit de toepassing van Formule 1 en Formule 2 aangehouden. Dit is de geldende Groennorm 2.0 voor het betreffende initiatief.

Norm voor groen per wooneenheid:

$G = 75*W$

(***Formule 1***)

Waarbij:

- *G = te waarderen groen in m²*
- *W = aantal wooneenheden*

Norm voor groen minus sloop met correctie naar oppervlak projectgebied:

Als $75*W–S \leq 0{,}25*O$	dan $G = 0{,}25*O$
Als $75*W–S > 0{,}25*O$ en $< 0{,}50*O$	dan $G = 75*W–S$
Als $75*W–S \geq 0{,}50*O$	dan $G = 0{,}50*O$

(***Formule 2***)

Waarbij:

- *W = aantal wooneenheden*
- *S = gesloopte bestaande verharding en/of bebouwing en/of te transformeren gebouw(en) in m²*
- *G = te waarderen groen in m²*
- *O = totaal oppervlak van projectgebied in m²*

3.3 Stap 3: Bepaal de groenwaardering

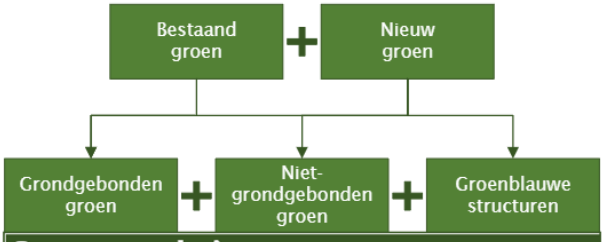

Groenwaardering

Type groen	*Bestaand*	*Nieuw*	
Grondgebonden groen			
Grasland	0,5	0,5	*per m²*
Kruiden/bloemrijk grasland	1	1	*per m²*
Vaste planten en gevelgroen	2	2	*per m²*
Heesters	3	3	*per m²*
Hagen	2	2	*per m*
Aangrenzende hagen*	1	1	*per m*
Bomen 1e orde (min. maat 20-25 cm)	60	40	*per boom*
Bomen 2e orde (min. maat 18-20 cm)	37,5	25	*per boom*
Bomen 3e orde (min. maat 14-16 cm)	15	10	*per boom*
Niet-grondgebonden groen			
Dakgroen	2	2	*per m²*
Gevelgroen	1	1	*per m²*
Groenblauwe structuren			
Wadi met min. kruiden/ bloemrijk grasland	6	6	*per m²*

**Indien in koopcontract als kettingbeding opgenomen*

In stap 3 wordt inzichtelijk gemaakt óf en welk bestaand groen en nieuw aan te leggen groen kan worden ingezet voor de invulling van de in stap 2 bepaalde Groennorm 2.0. In de Rekentool Groennorm 2.0 is een waarderingstabel opgenomen, waarmee zowel bestaand als nieuw aan te leggen groen wordt gewaardeerd. Deze waarderingen zijn gebaseerd op de eerste Groennorm en bijgesteld op basis van gerealiseerd initiatieven. De Rekentool Groennorm 2.0 is een hulpmiddel om het bestaande groen en het nieuw aan te leggen groen te kunnen waarderen.

Alleen permanent openbaar toegankelijk groen binnen het projectgebied telt mee voor de invulling van de Groennorm 2.0. Er gelden een aantal uitzonderingen:

- dakgroen;
- hagen en niet grondgebonden gevelgroen grenzend aan de openbare ruimte;
- bestaande bomen op particulier terrein, mits geborgd middels een kettingbeding in de koopovereenkomst.

Soms is een deel van de openbare ruimte onderdeel van het projectgebied. In dat geval kan in overleg met én na akkoord van de gemeente ter plaatse van deze openbare ruimte de aanleg van nieuw groen worden ingezet voor het behalen van de Groennorm 2.0. Nieuw aangelegd openbaar toegankelijk groen kan alleen worden overgedragen aan de gemeente als het is aangelegd volgens de richtlijnen van het Handboek Ontwerp Openbare Ruimte (HOOR) gemeente Gemert-Bakel. Het is ook mogelijk dat het groen niet wordt overgedragen, waardoor het permanent particulier eigendom blijft. In dat geval is een particulier (of een vereniging van eigenaren) verantwoordelijk voor aanleg, permanente openbare toegankelijkheid en duurzame instandhouding. Daarvoor gelden ook de richtlijnen van het HOOR. De gemeente neemt het onderhoud van dakgroen en gevelgroen niet over, omdat die vastzitten aan gebouwen die niet in eigendom zijn van de gemeente (bereikbaarheid en aansprakelijkheid). Het onderhoud moet worden uitgevoerd door (een deskundig bedrijf in opdracht van) particulieren of vereniging van eigenaren.

Om te bepalen hoeveel bestaand groen bijdraagt aan de totale Groennorm 2.0 wordt ***Formule 3*** gehanteerd. Voor nieuw aan te leggen groen is dit ***Formule 4***.

Waardering bestaand groen:

$$B = GG^b + GB^b$$

(***Formule 3***)

Waarbij:

- *B = waardering bestaand groen in m²*
- *GG^b = waardering bestaand grondgebonden groen in m²*
- *GB^b = waardering bestaande groenblauwe structuren in m²*

Waardering nieuw groen:

$$N = GG^n + NG^n + GB^n$$

(***Formule 4***)

Waarbij:

- *N = waardering nieuw groen in m²*
- *GG^n = waardering nieuw grondgebonden groen in m²*
- *NG^n = waardering nieuw niet-grondgebonden groen in m²*
- *GB^n = waardering nieuw groenblauwe structuren in m²*

Groen mag alleen worden ingezet voor de invulling van de Groennorm 2.0 als sprake is van kwalitatief groen. Of bestaand of nieuw aan te leggen groen kwalitatief geschikt is voor de invulling van de Groennorm 2.0, volgt uit de toelichting op de verschillende categorieën groen zoals hierna toegelicht.

Grasland en kruiden-/bloemrijk grasland

Wanneer een grasland grotendeels verrijkt is met meerjarige kruiden of bloemen (minimaal 15 grassen en/of kruiden per m²)[1], dan mag het worden gewaardeerd als kruiden-/bloemrijk grasland. Wanneer dit niet het geval is, dan wordt het gewaardeerd als grasland.

[1] *Memo: Invulling kruidenrijk grasland Definitie, randvoorwaarden en borging.* Louis Bolk Instituut, 2019. https://louisbolk.nl/publicaties/memo-invulling-kruidenrijk-grasland

Vaste planten en grondgebonden gevelgroen

Vaste planten (en siergrassen) zijn (kruidachtige) meerjarige gewassen waarvan de meeste soorten in het najaar afsterven, overwinteren met hun wortels en in het voorjaar weer uitlopen. Ook in kleine plantvakken kunnen vaste planten veel functies vervullen binnen de ecosysteemdiensten uit Afbeelding 2. De plantdichtheid van vaste planten is, afhankelijk van de soorten, tussen de 5 en 12 stuks per m^2.

Grondgebonden gevelgroen mag als vaste planten worden gewaardeerd, omdat de instandhouding van het verticale oppervlak van gevelgroen niet te garanderen is. Gevelgroen kan gecombineerd worden met niet-klimmende vaste planten. Het gevelgroen grenst direct aan gemeentelijk openbaar gebied.

Heesters

Heesters zijn meerjarige houtachtige planten. Ze onderscheiden zich van bomen door hun meerdere vertakking vanaf maaiveld en hun kortere hoogte, minder dan 6 à 8 m hoog. De minimale plantmaat van heester is 80-100 cm en de minimale eindhoogte is 80 cm. Heesters kunnen solitair worden toegepast of in een plantvak met minimaal 1 stuk per m^2 afhankelijk van de soort.

(Aangrenzende) hagen

Onder (aangrenzende) hagen worden (aan gemeentelijk openbaar gebied grenzende) lijnvormige elementen verstaan die zorgen voor veiligheid en voedsel voor dieren. De minimale plantmaat van hagen is 60-80 cm en de minimale eindhoogte is 80 cm.

Om te voorkomen dat op erfafscheidingen van particuliere gronden grenzend aan de openbare ruimte schuttingen worden gerealiseerd, kunnen hagen op de particuliere gronden langs de erfafscheidingen grenzend aan de openbare ruimte worden meegeteld voor de Groennorm 2.0. Hiervoor gelden enkele voorwaarden:

- De hagen bestaan uit klimaatrobuuste, inheemse, gebiedseigen heesters.
- De hagen staan op minimaal 25 cm van de erfgrens op particuliere grond.
- De hagen maken onderdeel uit van het inrichtingsplan van het initiatief.
- Voor een duurzaam behoud van de hagen worden de verplichtingen in geval van verkoop opgenomen als kettingbeding in een koopcontract (eventueel ook als kwalitatieve verplichting).
- Onderhoud wordt uitgevoerd door de (particuliere) eigenaar of de vereniging van eigenaren, niet door de gemeente.

Bomen

Bomen van de eerste, tweede en derde orde met een minimale stammaat (stamomtrek op 1 m hoogte) mogen worden meegeteld voor de Groennorm 2.0. Deze bomenordes zijn toegelicht in het Handboek Bomen (Norminstituut Bomen). Alle bomen die meetellen voor de Groennorm 2.0 staan opgenomen in de soortentabel van de Bomentabel.nl[2] zijn in goede conditie en zijn duurzaam aangeplant volgens de normen in het Handboek Ontwerp Openbare Ruimte (HOOR; onder voorbehoud van wijzigingen). Zowel bestaande als nieuwe bomen moeten in een door de gemeente goedgekeurd inrichtingsplan worden opgenomen.

Bestaande bomen op particulier terrein mogen worden gewaardeerd, mits in het koopcontract de verplichting tot onderhoud en duurzame instandhouding van deze bomen als kettingbeding wordt opgenomen.

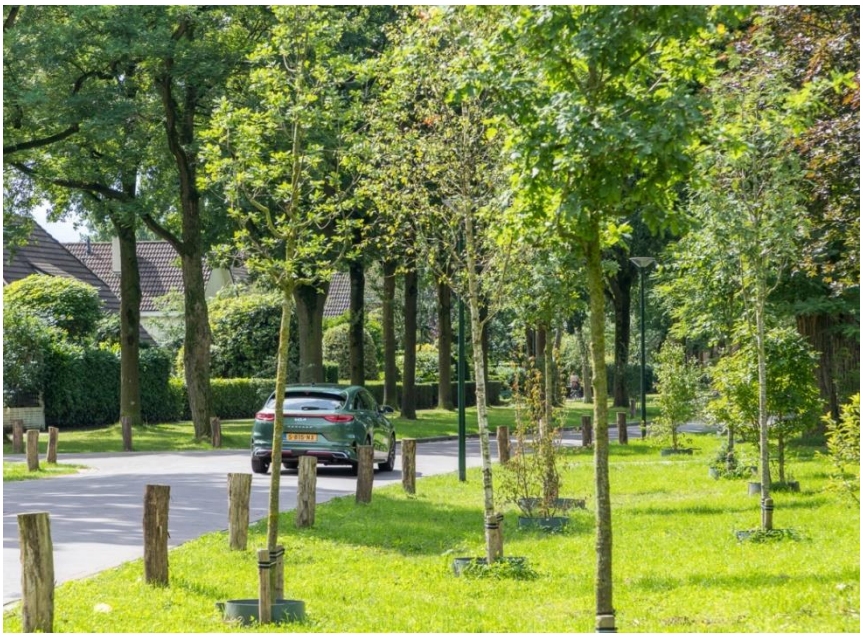

Dakgroen

Onder dakgroen wordt een levende, permanente dakbeschoeiing van planten verstaan, die voornamelijk uit vetplanten (sedum) bestaat, eventueel aangevuld met kruiden en/of wilde bloemen Deze laag wordt op platte of hellende daken gerealiseerd met een speciale leeflaag van daksubstraat. De aanleg en het onderhoud worden uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf.

Dakgroen is veelal niet openbaar toegankelijk, maar vanwege het waterbergend vermogen en een positieve bijdrage aan biodiversiteit en klimaatadaptatie tellen deze toch mee voor de groennorm.

Gevelgroen (niet-grondgebonden)

Niet-grondgebonden gevelgroen is gevelgroen dat niet met de wortels is verbonden aan de bodem. Het oppervlak voor niet-grondgebonden gevelgroen wordt bepaald aan de hand van het aangelegde verticale oppervlak. Het gevelgroen grenst direct aan het openbaar gebied. De aanleg en het onderhoud worden uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf.

Groenblauwe structuren & wadi’s

Groen en blauw versterkt elkaar en vormt daarom een aparte categorie voor de Groennorm 2.0. Zo zorgen wadi’s voor opvang en infiltratie van hemelwater en verminderen daarmee afstroming via het riool. Daarnaast hebben natuurvriendelijke oevers van wadi’s meerwaarde voor de biodiversiteit. Wadi’s mogen als groenblauwe structuur daarom apart worden gewaardeerd voor de Groennorm 2.0 mits deze voldoet aan de voorwaarden voor natuurvriendelijke oevers. Het oppervlak van een wadi wordt gemeten vanaf het begin van het afschot.

---

[2] https://bomentabel.nl/

Een natuurvriendelijke oever is een oever die zo is ingericht dat deze de natuurlijke ecosystemen en biodiversiteit ondersteund. De voorwaarden voor een natuurvriendelijke oever zijn:

- De hellingshoek van de taluds is minimaal 1:3 en bij voorkeur flauwer.
- Een wadi met natuurlijke oevers moet minimaal worden ingezaaid met kruiden/bloemrijk grasland. Het oppervlak aan kruiden/bloemrijk grasland van een wadi telt niet nog eens mee voor de Groennorm 2.0.

3.4 Stap 4: Voldaan aan Groennorm 2.0?

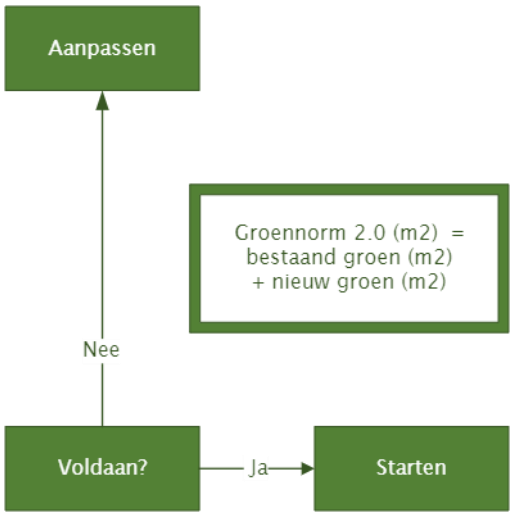

Tenslotte bepaalt een toetsing of het initiatief aan de gestelde Groennorm 2.0 voldoet. De waardering voor bestaand en nieuw aan te leggen groen bij elkaar opgeteld laat zien of voldaan wordt aan de Groennorm 2.0 (***Formule 5***). Voldoet het initiatief aan de Groennorm 2.0, dan mag deze voor wat betreft de Groennorm 2.0 worden gestart. Zo niet, dan moet het initiatief worden aangepast tot dat deze wel aan de Groennorm 2.0 voldoet. Over het algemeen geldt altijd als uitgangspunt '*de juiste plant op de juiste plaats'*. Een groenadviseur van de gemeente kan hierover advies geven en het uiteindelijk inrichtingsplan indien nodig bijsturen.

Toetsing van ontwerp aan geldende norm:

$$G = B + N$$

(***Formule 5***)

Waarbij:

- *G = te waarderen groen in m²*
- *B = waardering bestaand groen in m²*
- *N = waardering nieuw groen in m²*

3.5 (Stap 5:) Storting Groenfonds

Verordening Groenfonds

De Groennorm 2.0 is gekoppeld aan een Groenfonds. Hiervoor wordt verwezen naar de Verordening Groenfonds Gemert-Bakel, geldend van 09-05-2019 t/m heden. In het Groenfonds worden financiële middelen afkomstig uit de toepassing van het beleid 'geoormerkt' aan de realisatie van groen door de gemeente. Dat moet gebeuren volgens regels en voorwaarden. Artikel 2 van 'Verordening Groenfonds' stelt dat het bedrag van een individueel initiatief binnen vijf jaar na ontvangst besteed dient te worden. Middelen uit meerdere initiatieven kunnen gebundeld worden besteed in één (gemeentelijk) project. De middelen die worden beheerd in het Groenfonds en afkomstig zijn van initiatieven in een bepaalde dorpskern vloeien bij de besteding terug naar dezelfde dorpskern.

Het doel van de besteding uit het Groenfonds is om bij te dragen aan een groene, gezonde, toekomstbestendige leefomgeving. Hiermee is het mogelijk om te investeren in een breed scala aan maatregelen. Het zwaartepunt zal naar verwachting liggen in de verbetering van de bestaande openbare ruimte. Er valt dan te denken aan het 'inzaaien van kruidenrijke bermen', 'planten van bijenvriendelijke gewassen', maar ook maatregelen die bijdragen aan de aanpassing aan het veranderende klimaat.

Storting Groenfonds

De primaire ambitie is en blijft 'fysiek' de realisatie van voldoende, bereikbaar en openbaar toegankelijk groen voor iedereen. Het fysiek voldoen aan de Groennorm 2.0 heeft dan ook altijd de voorkeur. Blijkt fysiek voldoen aan de Groennorm 2.0 niet mogelijk te zijn en is dit onderschreven door de gemeente, dan komt het initiatief in aanmerking voor (gedeeltelijke) afkoop door middel van een storting in het Groenfonds. Storting vindt plaats op basis van beleid en afspraken tussen gemeente en initiatiefnemer.

De financiële waarde van een Groennorm 2.0 van 75 m^2 groen is vastgesteld op € 14.000,00. Voor het bepalen van de gehele of gedeeltelijke afkoopsom geldt ***Formule 6***. Vervolgens wordt getoetst of voldaan wordt aan de Groennorm 2.0 met toepassing van ***Formule 7***.

Afkoop d.m.v. storting Groenfonds:

$$A = OA * A^{kosten}$$

(***Formule 6***)

Waarbij:

- *A = afkoop door storting in Groenfonds in m^2*
- *OA = af te kopen m^2*
- *A^{kosten} = kosten van de storting per m^2*

Toetsing van ontwerp aan geldende norm met storting in het Groenfonds:

$$G = B + N + A$$

(***Formule 7***)

Waarbij:

- *G = te waarderen groen in m^2*
- *B = waardering bestaand groen in m^2*
- *N = waardering nieuw groen in m^2*
- *A = afkoopsom door storting in Groenfonds in m^2*

3.6 Juridische borging

Het behalen van de Groennorm 2.0 wordt geborgd door het opstellen van een inrichtingsplan dat voldoet aan de uitgangspunten van het gemeentelijke groenbeleid. De realisatie en instandhouding van inrichtingsplan wordt publiekrechtelijk als voorwaardelijke bepaling opgenomen in het ruimtelijke plan bijvoorbeeld in het bestemmingsplan, het Omgevingsplan, BOPA of als voorschrift in de vergunning. Op deze manier is er een juridische borging van de Groennorm 2.0 bij de realisatie van de ontwikkeling, waartegen bestuursrechtelijk handhavend kan worden opgetreden. Tevens vindt de borging van de uitvoering en instandhouding van het inrichtingsplan, alsmede de eventueel te storten bijdrage in het Groenfonds, ook plaats in de anterieure overeenkomst.

4. Begrippen en definities

Dit hoofdstuk licht de gebruikte begrippen in de Groennorm 2.0 verder toe.

Bestaand groen

Gezond en klimaatrobuust bestaand groen wil de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk behouden. Onder aanwezige bomen vallen ook bomen op particuliere percelen. Onder bestaand groen dat meetelt voor de Groennorm 2.0 worden aanwezige, gezonde en duurzame beplanting en wadi's verstaan, met een natuur-, dendrologische of beeldbepalende waarde die in het projectgebied aanwezig zijn. Daarnaast verzorgt dit bestaand groen minimaal twee ecosysteemdiensten volgens de definities van het Planbureau van de Leefomgeving (zie Afbeelding 2).

Ecosysteemdiensten

Ecosysteemdiensten zijn voordelen die mensen ontvangen van natuurlijke ecosystemen. Ze zijn verdeeld in drie categorieën: productie-, regulerende en culturele diensten (zie Afbeelding 2). Productiediensten zorgen onder andere voor voedsel, water en hout. Regulerende diensten bepalen mede de omstandigheden waarin de mens leeft door onder andere CO_2-vastlegging en waterveiligheid. Culturele diensten dragen in belangrijke mate bij aan onze beleving door de schoonheid van de natuur en de identiteit die ze aan cultuur verschaffen.

Afbeelding 2. Ecosysteemdiensten in Nederland.

Grondgebonden gevelgroen
Grondgebonden gevelgroen is gevelgroen dat via de wortels in verbinding staat met de bodem.

Grondgebonden groen
Onder grondgebonden groen valt het groen dat met wortels is verbonden aan de bodem. Het groen dat mag worden meegeteld voor de Groennorm 2.0 bestaat uit grasland, kruiden-/bloemrijk grasland, vaste planten, grondgebonden gevelgroen, heesters, hagen, aan gemeentelijk openbaar gebied grenzende hagen en bomen van de eerste, tweede en derde orde met een minimale stamdikte.

In- en uitbreiding
Inbreiding is het bouwen binnen het stedelijk samenstel van bebouwing, veelal ook bestaand stedelijk gebied genoemd. Het tegenovergestelde is uitbreiding, dat plaatsvindt aan de grenzen van het stedelijk samenstel van bebouwing. Bij uitbreiding zal de te realiseren bebouwing ervoor zorgen dat er een nieuw stuk stedelijk gebied ontstaat.

Initiatief
Een initiatief is een plan of idee voor ruimtelijke ontwikkeling. Een initiatief waarbij de Groennorm 2.0 van toepassing is betreft een toevoeging van wooneenheden op een in- of uitbreidingslocatie waarbij geen sprake is van woningsplitsing of een bedrijfswoning op bedrijfs- of industrieterrein.

Klimaatrobuuste beplanting
Klimaatrobuuste beplanting is groen bestaande uit diverse soorten planten dat bijdraagt aan een samenhangend landschap dat tegen een stootje kan[3]. De beplanting is geschikt voor de conditie van de bodem en het water op die plaats (de juiste beplanting op de juiste plaats).

Voor de kwaliteitsverbetering wordt de aanplant van inheemse soorten sterk aanbevolen. Omdat het soortenpallet mogelijk te beperkt is, mogen cultivars de inheemse soorten aanvullen.

Niet-grondgebonden groen
Onder niet-grondgebonden groen valt het groen waarvan de wortels niet in verbinding staan met de bodem, in dit geval groene daken en niet-grondgebonden groene gevels.

Nieuw groen
Onder nieuw (aan te leggen) groen wordt het groen verstaan dat voorheen niet in het projectgebied aanwezig was. Deze nieuwe beplanting bestaat uit klimaatrobuuste beplanting.

Openbaar toegankelijk groen
Openbaar toegankelijk groen is groen in de openbare ruimte, openbare tuinen, parken, onbebouwde dorpsranden, speelplaatsen en groenstroken, die permanent toegankelijk zijn.

[3] *Klimaatrobuuste landschappen*. HAS, 2021. https://hbo-kennisbank.nl/details/has:oai:www.greeni.nl:VBS:2:148742

Particuliere grond
Onder particuliere grond wordt alle grond verstaan die niet in eigendom is van de gemeente.

Projectgebied
Met het projectgebied wordt het specifiek afgebakend geografisch gebied bedoeld waarin een bepaald initiatief wordt uitgevoerd. In het projectgebied worden de relevante activiteiten gepland en uitgevoerd, en gelden specifieke regels, normen en richtlijnen die van toepassing zijn op het initiatief. Indien een initiatief ook wijzigingen in het aangrenzend openbaar gebied met zich meebrengt, valt dit deel van het aangrenzend openbaar gebied ook binnen het projectgebied.

Tijdelijke woning
Een tijdelijke woning is een volwaardige woning, waarvoor een tijdelijke vergunning is verleend (bijvoorbeeld een mantelzorgwoning, tijdelijke Tiny Houses OBJ).

Transformatie
Transformatie van gebouwen verwijst naar het proces van het aanpassen of herbestemmen van een bestaand gebouw of gedeelte van een gebouw voor de nieuwe functie wonen met het doel om daar (zelfstandige) wooneenheden toe te voegen.
Dit kan bijvoorbeeld het omvormen van een oud kantoorgebouw of oude supermarkt tot woningen of appartementen zijn.

Verharding
Onder verharding worden geasfalteerde vlakken, vlakken bestaande uit klinkerbestrating, betonelementen of betoncement verstaan. Half-verharding zoals puin, grind of grasbeton valt nadrukkelijk niet onder verharding.

Woningsplitsing
Woningsplitsing verwijst naar het proces waarbij een enkele woning wordt verdeeld in meerdere zelfstandige wooneenheden met een eigen voordeur.

Wooneenheid
Een wooneenheid is een voor woondoeleinden bestemd verblijfsobject met gebruiksdoel woonfunctie dat, vanuit bouwtechnisch en functioneel oogpunt gezien, is bestemd voor permanente bewoning door een huishouden en dat voldoet aan alle criteria die van toepassing zijn op woningen. Recreatiewoningen en tijdelijke woningen, zoals mantelzorgwoningen en tijdelijk geplaatste Tiny Houses[4], vallen hier niet onder.

5. Rekentool Groennorm 2.0

De onderstaande afbeelding toont een leeg voorbeeld van de rekentool. Het betreft een digitale rekentool die de gemeente op haar website beschikbaar stelt. Dit hulpmiddel kan worden gebruikt om te toetsen of aan de Groennorm 2.0 wordt voldaan.

Rekentool Groennorm 2.0

Alleen gele vlakken invoeren

Projectgebied		
Totaal oppervlakte		m^2
Wooneenheden		*aantal*
Gesloopte verharding & bebouwing		m^2
Groennorm per wooneenheid	75	m^2

Correctie naar 25-50% bij sloop		
75 m^2 minus sloop	0	m^2
≤25% van projectgebied?	Ja	
25-50% van projectgebied?	Nee	
≥50% van projectgebied?	Ja	
Gecorrigeerde groennorm	0	m^2

Toetsing laagste			
75 m^2 per wooneenheid	0	m^2	*OF*
75 m^2 per wooneenheid minus sloop met correctie naar 25-50% van projectgebied	0	m^2	
Geldende groennorm	**0**	m^2	

Groen in projectgebied			
Type groen	*Behouden*	*Aangelegd*	
Grondgebonden groen			
Grasland			m^2
Kruiden/ bloemrijk grasland			m^2
Vaste planten en gevelgroen			m^2
Heesters			m^2
Hagen			m
Aangrenzende hagen*			m
Bomen 1e orde (min. maat 20-25 cm)			*aantal*
Bomen 2e orde (min. maat 18-20 cm)			*aantal*
Bomen 3e orde (min. maat 14-16 cm)			*aantal*
Niet-grondgebonden groen			
Dakgroen			m^2
Gevelgroen			m^2
Groenblauwe structuren			
Wadi met min. kruiden/ bloemrijk grasland			m^2

Groenwaardering			
Type groen	*Bestaand*	*Nieuw*	
Grondgebonden groen			
Grasland	0,5	0,5	*per* m^2
Kruiden/ bloemrijk grasland	1	1	*per* m^2
Vaste planten en gevelgroen	2	2	*per* m^2
Heesters	3	3	*per* m^2
Hagen	2	2	*per m*
Aangrenzende hagen*	1	1	*per m*
Bomen 1e orde (min. maat 20-25 cm)	60	40	*per boom*
Bomen 2e orde (min. maat 18-20 cm)	37,5	25	*per boom*
Bomen 3e orde (min. maat 14-16 cm)	15	10	*per boom*
Niet-grondgebonden groen			
Dakgroen	2	2	*per* m^2
Gevelgroen	1	1	*per* m^2
Groenblauwe structuren			
Wadi met min. kruiden/ bloemrijk grasland	6	6	*per* m^2

** Indien in koopcontract als kettingbeding opgenomen*

Storting Groenfonds		
Waarde	€ 14.000	*per 75* m^2
Afkoop		m^2
Storting Groenfonds	€ 0,00	

Eindtoetsing		
Totale groenscore	0	m^2
Voldaan aan groennorm?	**Ja**	